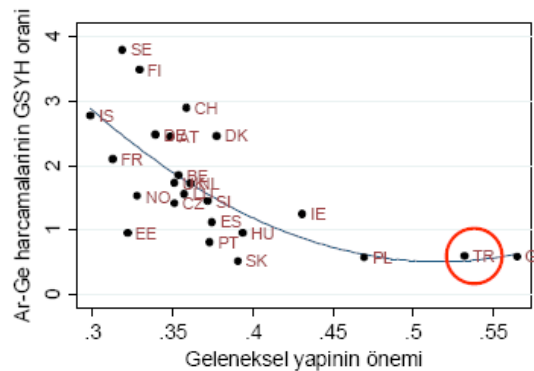
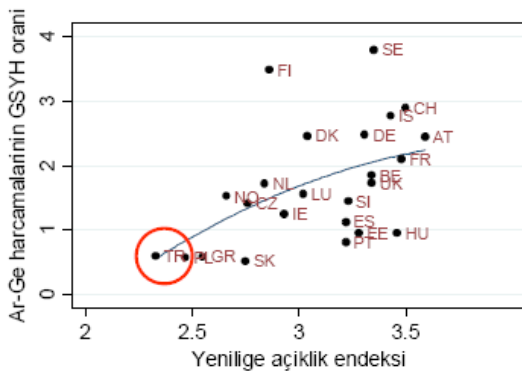
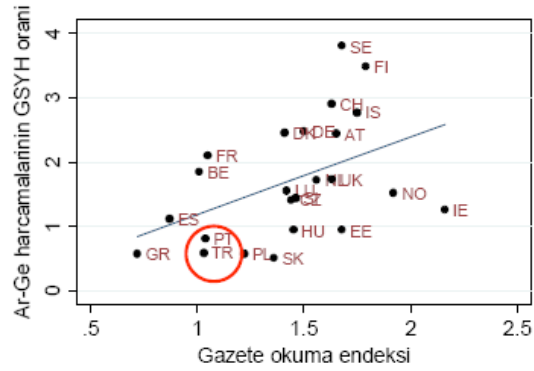
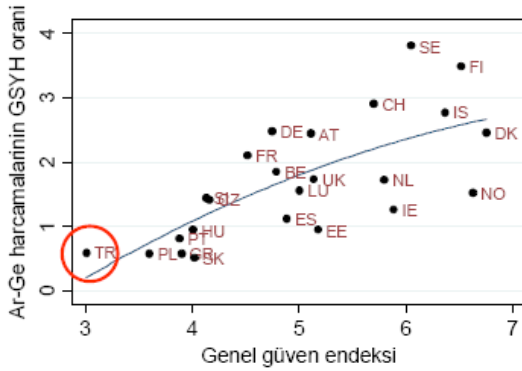

Türkiye uçlardan kurtulabilir mi?

Bilgi Çağı, Mayıs 2009

Semih Akçomak

Sosyal yapı ile inovasyon arasında nasıl bir ilişki vardır? Pek çoğumuza basit gibi görünen bu soruya cevap vermek aslında çok da kolay değil. Sosyal yapı pek çok doğrudan ve dolaylı mekanizma vasıtasıyla inovasyonu etkileyebilir. Örneğin, sosyal yapı (ya da kültür) hukuk kurumu ya da eğitim kurumu vasıtasıyla inovasyonu etkileyebilir. Hukuksal yapı ve eğitim, inovasyon ile doğrudan ilişkilidir. Örneğin, fikri mülkiyet ve eğitim kalitesinin (özellikle gelişmiş ülkelerde) inovasyonu artırdığını gösteren pek çok uygulamalı çalışma mevcut. Peki bu ülkelerde eğitim ve hukuk kurumunun gelişmiş olmasının nedeni nedir? Sosyal yapı (ya da günümüzdeki moda tabiriyle sosyal sermaye) hem inovasyonu hem de gelişmişliği aynı anda açıklayabilir mi? Aşağıdaki şekil sosyal yapının bazı etmenlerini inovasyon ile ilişkilendiriyor. Sonuç çarpıcı ve bir o kadar da düşündürücü: yeniliğe açık ve geleneksel yapının etkili olmadığı toplumlar daha fazla inovasyon faaliyetinde bulunuyor. Şekilde esas üzerinde durmamız gereken husus yazıma başlığını da veren Türkiye'nin konumu. Türkiye neden dört şekilde de grafiğin uçlarında yer buluyor. Türkiye'nin uçlardan kurtulması ne kadar mümkün? Mümkünse ne kadar zaman alır?

Veri kaynağı: European Social Surveys, 2004 ve Eurostat. Veri kaynağı ve değişkenler hakkındaki daha fazla bilgi almak isteyenler bana e-postayla ulaşabilirler. s.akcomak@merit.unimaas.nl AT: Avusturya, BE: Belçika, CH: İsviçre, CZ: Çek Cumhuriyeti, DE: Almanya, DK: Danimarka, EE: Estonya, ES: İspanya, FI: Finlandiya, FR: Fransa, GR: Yunanistan, HU: Macaristan, IE: İrlanda, IS: İsrail, LU: Luksemburg, NL: Hollanda, NO: Norveç, PL: Polonya, PT: Portekiz, SE: İsveç, SI: Slovenya, SK: Slovakya, TR: Türkiye, UK: İngiltere.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda inovasyonun sosyal boyutu ön plana çıkmaya başladı. Kişiler arası genel güven, yeniliğe açıklık, hoşgörü, geleneksel yapıya direnç gibi kültür ve sosyal yapının (ya da sosyal sermayenin) pek çok etmeni inovasyonu doğrudan, ya da eğitim ve hukuk gibi kurumlar üzerindeki etkileri vasıtasıyla dolaylı olarak etkileyebilir. Aşağıdaki şekilde, sosyal yapıya gösterge teşkil eden dört etmeni, Ar-Ge harcamalarının GSYİH'ye oranıyla ilişkilendirdim. Hem inovasyon, hem de sosyal yapı göstergelerini çeşitlendirmek mümkün. Sonuçta aşağıdakinden çok da farklı olmayan bir resim ortaya çıkıyor. Gazete okuma oranı, genel güven endeksi ve yeniliğe açıklık endeksi, Ar-Ge harcamaları ile doğrudan ilişkili. Bu değişkenlerde diğer ülkelere oranla daha iyi performans sergileyen ülkelerin Ar-Ge harcamalarında aynı oranda yüksek olduğunu görüyoruz. Sol alt şekilde geleneksel yapının önemli olduğu toplumlarda Ar-Ge harcamalarının göreceli olarak düşük olduğu görülüyor. Bunu geleneksel yapının yeniliğe direnci şeklinde daha genel bir biçimde yorumlamakta mümkün. Hatta toplumları yukarıdakilere benzer göstergeler ışığında inovasyona yatkın ve yatkın olmayan toplumlar şeklinde sınıflandırmak bile mümkün. Önceden vurguladığım gibi, sosyal yapı (kültür), kurumsal yapı ve inovasyon (ve ekonomik gelişmişlik) üçgeni üzerine çok ilginç akademik çalışmalar yapılmakta. Bu konuya toplumsal ilginin artmasında akademik çalışmaları daha yalın ve basit bir dille sunarak işleyen Richard Florida'nın etkisi de yadsınamaz. Konuya ilgi duyanlar Richard Florida'nın yaratıcı sınıf üzerine üçlemesini okuyabilirler. (The Rise of the Creative Class, The Flight of the Creative Class ve City and the Creative Class).